

Å være en betydningsfull person i felleskapet

Arbeid mot mobbing i barnehagen

08.12. 2016 – Bærum kommune
Marianne Godtfredsen

Hele barnet- hele løpet, mobbing i barnehagen

- Universitetet i Agder
v/professor Ingrid Lund
- Kristiansand kommune,
Oppvekstsektoren
- Sørlandets sykehus,
avd. for barn og unges psykiske
helse
- FUB/FUG

- Forskningsrapport:
[«Hele barnet- hele løpet»](#)

Ny definisjon av mobbing

Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/eller andre barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet.

(«Hele barnet – hele løpet», Ingrid Lund m.fl. 2015)

Å se mobbing med andre øyne

- Å se mobbing uten opprinnelse i aggresjon
- Å se forebyggende arbeid ut i fra barns sosiale prosesser, ikke med fokus på aggresjon

FN`s barnekonvensjon, artikkel 12

- Barnets rett til å gi uttrykk for sin mening i alle forhold som vedrører barnet.
- En hjørnestein i utvikling av demokrati hvor prinsipper som respekt for enkeltindividets integritet og rett til å ytre seg om forhold som angår eget liv, er blitt satt på den politiske dagsorden verden over.
(Barnekonvensjonen- innlemmet i norsk lov i 2003)

Barns læringsmiljø

- Barn som blir mobbet eller mobber andre forstås, tolkes og analyseres i sammenheng med relasjonene og konteksten:
 - Kultur
 - Relasjoner
 - Holdninger
 - Forventninger fra voksne hjemme og i barnehagen
- Sentralt: **Det totale læringsmiljøet!**

Regjeringen og departementet bygger innsatsen mot mobbing opp mot seks konkrete mål og prinsipper

- Det skal ikke skje
- Det skal nytte å si fra
- Regelverket skal virke
- Kompetansen skal nå helt ut
- Barnehage- og skoleeier er avgjørende
- Barn og unge skal stå i sentrum

Barns beskrivelser av mobbing/ erting

Når noen holdes
utenfor leken

Mobbing – et litt slemt
ord

Det betyr at noen slår
hverandre

Å erte, bare litt
slemmere

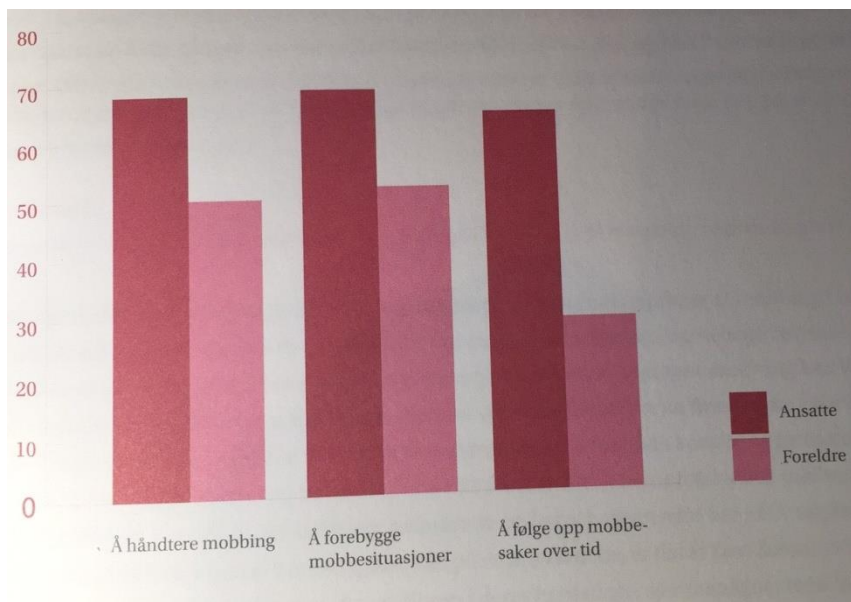
Slemme mot andre
barn, slår, dytter og
sparker

Hva sier barna selv de gjør, når noen mobber?

- Sier det til en voksen
- Foreslår at den som mobber må si unnskyld
- Sier at de som jobber i barnehagen må snakke med foreldrene.
- At de ansatte kan "skrive" de ut av barnehagen

Kompetanse

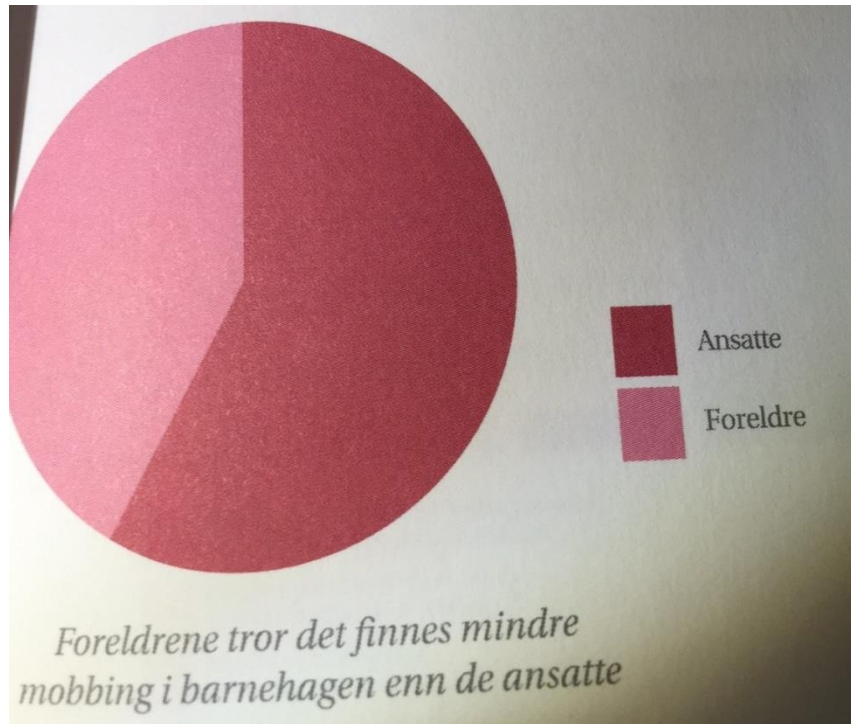

- Ansatte vurderer egen kompetanse høyere enn det foreldrene gjør
- 73,4% foresatte var fornøyd med håndtering av konkrete mobbesaker

Hva sier foreldre og ansatte om mobbing i barnehagen?

- 34% av foreldre har opplevd at deres barn har vært involvert i mobbing.
- 49% av foreldrene sier at mobbing skjer i barnehagen
- 1/3 av foreldrene svarer "vet ikke" på spørsmål om barnehagens kompetanse på mobbing.
- 67% av ansatte sier at mobbing skjer i barnehagen.

Mobbing i barnehagen

- Foreldre (48%) mener det finnes mindre mobbing i barnehagen enn de ansatte (67%)

Samarbeid

- Foreldre og ansatte er enige om at de samarbeider godt
- Foreldrene har forventninger til at det settes grenser for å hindre mobbing i barnehagen

Holdninger til mobbing

Jeg synes at barna som blir mobbet har litt skyld selv

- Ansatte: 7,5%
- Foresatte 4,9%

Mange mobbeofre fortjener av og til å bli mobbet

- Ansatte: 1,3%
- Foresatte 1,4%

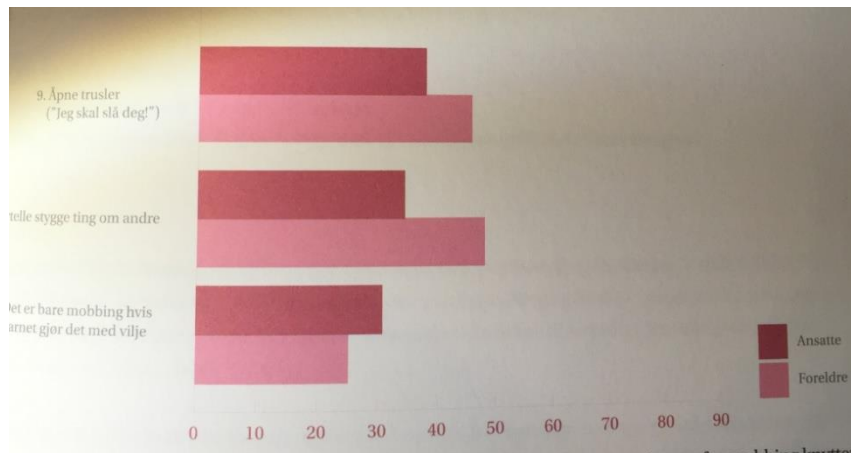
Barna som blir mobbet kan unngå mobbing med litt innsats

- Ansatte 8,9%
- Foresatte 17%

Det er ikke rart at noen barn blir mobbet

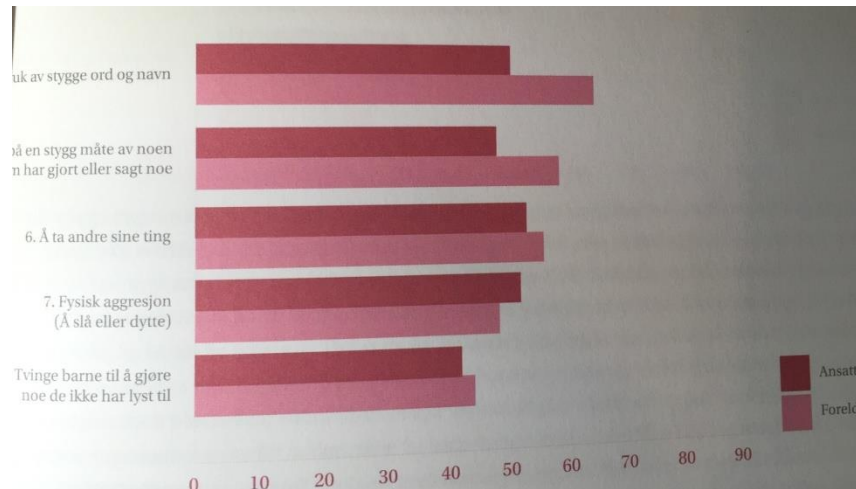
- Ansatte 7,5%
- Foresatte 12,3%

Hva betyr mobbing?

- Å utelate noen fra leken
- Å oppleve at en blir mobbet
- Trusler

Påstander om mobbing

- Verbal aggresjon og fysisk aggresjon relateres i en viss grad til mobbing i barnehagen

Voksnes holdninger til mobbing i barnehagen

Hver 4.voksen bagatelliserer mobbing.

33% ansatte og 47 % av foreldre støtter utsagn som definerer den som mobber som en med manglende medfølelse med andre.

I alle barnehagene
blir 1 - 2 barn
systematisk utestengt fra lek

Fellestrekke for barn som blir utestengt fra lek

- Blir ikke sett av de voksne i barnehagen
- Blir negativt definert av de voksne i barnehagen
- Flere av barna har språk/kommunikasjonsvansker
- Flere av barna har vansker med kompetanse i lek

Barns strategier for å komme inn i lek

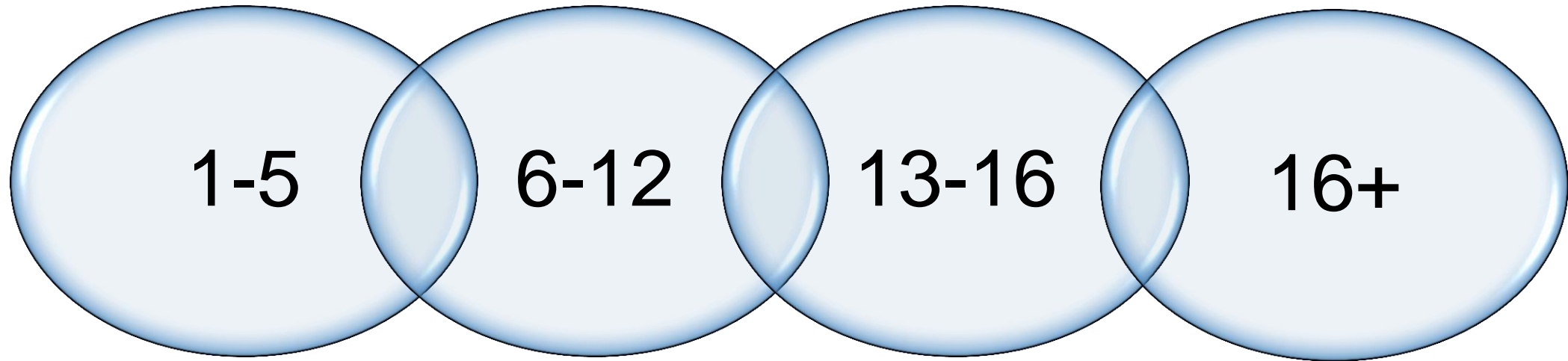
- **Hva gjør barn som er populære i barnegruppen?**
De står ofte utenfor leken og ser før de gradvis blir med i leken.
- **Hva gjør barn som blir oversett i lek?**
Står utenfor og ser på leken uten å ta del i den
- **Hva gjør upopulære og pågående barn?**
De står ikke utenfor og ser, de kaster seg bare rett inn i leken med en gang- ender ofte med en avbrytelse av leken. (Tetzchner 2003)

Hva skal til for at ethvert barn kan få en
opplevelse av å være en betydningsfull
person i fellesskapet?

«Du ser det ikke før du tror det»

- Voksne må våge å ta mobbebrillene på
- Vi trenger en barnehagekultur preget av holdningsskapende arbeid og forpliktelser blant de ansatte
- Vi trenger barnehageansatte som stiller kritiske spørsmål til seg selv og drøfter med andre. Vi trenger ledere som våger å si fra når ansatte krenker/mobber barn.
- Vi trenger kommuneadministrasjon og politikere som ser nødvendigheten av **tidlig innsats** for å motvirke utenforskap/mobbing allerede fra dag en i barnehagen. Det krever systematisk og helhetlig arbeid i alle ledd.

Inkluderende læringsmiljø

Barns læringsmiljø - FLiK

FLiK -en felles kompetanseheving for hele personalet i barnehager og skoler i Kristiansand hvor inkluderende læringsmiljø for alle barn står i fokus.

Med læringsmiljø mener vi et miljø som fremmer barns læring, helse og trivsel.

Effektmål i FLiK

1. Forbedre alle barns sosiale og faglige læringsutbytte
2. Redusere omfanget av *segregerende tiltak* overfor barn som trenger særskilt tilrettelegging

3. Økt trivsel - redusert mobbing

FLiK bygges på disse verdiene

- Barn, unge og voksne har en absolutt verdi
- Barn og unge vil lære, og vil vise at de har lært
- Barn og unge vil når de kan
- Barn og unge som finner mening, deltar
- Barn og unge som får medopplevelse, samarbeider
- Alle barn og unge har noe å tilføre fellesskapet

Atferdsteorisk forståelse

Lise tar ikke del i leken!
Hva er det med Lise?

- Atferd kan læres og avlæres
- Tiltak rettet mot atferd hos individet

Årsak

Linjært forhold

Virkning

Systemisk forståelse

Hva skjer i samspillet mellom Lise og omgivelsene siden hun ikke kommer inn i leken?

Sosiale erfaringer - relasjoner

Årsak

Sirkulært forhold

Virkning

Innenforskap

- For å lykkes med innenforskap må alle gode krefter jobbe sammen
- Utenforskap krever dialog mellom ulike parter
- I barnehagen handler det først og fremst om å få til en god dialog mellom ansatte og foreldre

Effektmål - færre segregerende tiltak

- **Integreringsspektivet:** "Du skal endre deg, så det kan bli plass til deg."
"Kom til oss og bli som oss"
- **Inkluderingspektivet:** "**VI** skal endre oss, så **DU** får en opplevelse av å være en betydningsfull person i fellesskapet."
Fellesskapet skal "romme" **ALLE** barn.

Inkludering

Handler om et tankestil der inkludering utgjør et veiledende prinsipp for det pedagogiske arbeidet i hverdagen, men med en videre intensjon om å bidra til et mer inkluderende og bærekraftig samfunn der det å mestre fremtidens utfordringer står sentralt. (Persson og Persson,2011)

Inkluderingens objekt

Hva skal være gjenstand /fokus for inkluderingsarbeidet?

- Vår pedagogiske **praksis** i barnehager og skoler
(Perssons 2016)

Barns medvirkning

Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

(Barnehageloven § 3)

Barnesyn

- **Å ta barneperspektivet**
- **Å ta barnets perspektiv**

Hvilket barnesyn ledes og styres sektoren på?

Å ta barneperspektivet

- **Å ta barneperspektivet betyr at den voksne søker å forstå og sette seg inn i barnets tanker og oppfatninger og bruker forståelsen til å prøve og gi barnet riktig hjelp og støtte.**
- **Den voksne foretar oversettelser av det barnet sier og viser. Disse oversettelsene gir voksne veiledning i valg av tiltak og tilnærming.**

Å ta barnets perspektiv

- **Å ta barnets perspektiv handler om et innenfra perspektiv – der en tar utgangspunkt i det barnet selv føler, tenker og forestiller seg.**
- **Det er ikke sikkert at det vi voksne vurderer som barnets beste, oppfattes på samme måte av barnet selv.**
(Haldor Øvreeide)

Valg av pedagogiske programmer

- **Hvilke verdier styrer valgene som tas på administrativt nivå i organisasjonen, når det gjelder pedagogiske programmer?**
- **Hvilket barnesyn og læringssyn ligger til grunn?**

Barnehagens organisasjonskultur og forventningsstrukturer

Organisasjonskultur

- **Profesjonelles holdninger**
- **Kommunikasjonen**
- **Syn på barn**
- **Deltakelse i barnegruppa**
- **Verdier og antagelser**

(Jorunn Midtsundstad,2015)

Barnehage og skole

Sammenhengende læringsløp

Fremtidens skole- Ludvigsen utvalget

- **Fremtidens skole – hvilke ferdigheter trenger barn i fremtiden?**
- **Kompetanser for det 21. århundre**

Kompetanser for det 21. århundre

- **Kompetanse for å utforske og skape**
- **Kompetanse i å kommunisere, samhandle og delta**
- **Selvregulering**
- **Selvkontroll**
- **Konsentrasjon**
- **Dybdelæring, entreprenørskap**

Nøkkel til å lære disse ferdighetene ?

Leken - barnets iboende kraft

Lek eller entreprenørskap om du vil

Krav

Profesjonelle ansatte med spisskompetanse på lek.

Hva lærer barn i rolleleken?

- **Turtaking (min tur –din tur, dialog)**
- **Følge spilleregler, øver på / lærer sosiale koder, timing,**
- **Lærer å lese ”det sosiale spillet”**
- **Ta imot beskjeder - lytte**
- **Gi beskjeder – bli lyttet til**

Hva lærer barn i rolleleken?

- **Lærer å løse konflikter**
- **Lærer å forhandle og fordele roller**
- **Lærer om fleksibilitet**
- **Lærer å regulere atferd, ta initiativ / ”hemme seg”**
- **Lærer rikt og variert språk, øker ordforrådet**
- **Bearbeider vanskelige følelser**
- **Empati**

Hva lærer barn i rolleleken?

- **Prøve ut roller**
- **Få mulighet til å prøve og feile uten å tape ansikt**
- **Mestring**
- **Oppøver oppmerksomhet og konsentrasjon**
- **Tilegner seg kunnskap**
- **Bruker fantasien**

(Marianne Godtfredsen)

Hvordan ser 5- åringene selv på fremtiden?

Skolen sett fra barnehagen

(DK, Børnerådet 2013)

- I underkant av hvert 3. barn har forventninger om å bli ertet på skolen
- 1/4 av barna tror det vil bli vanskelig på skolen eller de tviler på om de får venner.

Trivsel i barnehagen har stor betydning for forventningene til skolen.

Barn som er glade for å gå i barnehagen gleder seg i større grad til begynne på skolen.

En god skolegang krever en god barnehage.